

обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, при якому відповідні процесуальні рішення ухвалюватиме прокурор (в усякому разі до моменту приведення вищевказаних процесуальних норм у системну відповідність).

Список використаних джерел

1. Лейба О. А. Дефекти кримінального процесуального законодавства та засоби їх подолання : монографія. Харків : «Юрайт», 2018. 216 с.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22.11.2018 № 2617-VIII. *Голос України*. URL: <http://www.golos.com.ua/article/316343>.

3. Сисоєнко Г. І. Закінчення досудового розслідування. *Вісник Академії адвокатури України*. 2015. Т. 12. Ч. 2. С. 145–153.

4. Зауваження Головного юридичного управління від 19.11.2018 до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» № 7279-д. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63928.

Савицький Дмитро Олександрович,

заступник директора інституту підготовки керівних кадрів та підвищення кваліфікації Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

Законом України від 22 листопада 2018 р. № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», який набирає чинності з 1 січня 2020 року, запроваджено інститут кримінальних проступків. Цим нормативно-правовим актом законодавець фактично переніс злочини невеликої тяжкості та окремі адміністративні правопорушення до категорії кримінальних проступків, необхідність запровадження яких була закладена ще у 2008 р. Концепцією реформування кримінальної юстиції, а також під час прийняття чинного Кримінального процесуального кодексу України у 2012 р.

У переважній більшості зміни торкнулися кримінального та кримінального процесуального законодавства. Зокрема, змінено класифікацію кримінальних правопорушень на кримінальні проступки, нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі злочини. До кримінальних проступків віднесено такі найбільш розповсюджені злочини як некваліфіковані крадіжки, шахрайство, незаконні дії з наркотичними засобами без мети збуту, хуліганство тощо. Запроваджено кримінальну відповідальність за керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Характерною особливістю кримінальних проступків є те, що за їх вчинення не передбачено покарання у вигляді позбавлення волі. Змінено процесуальний порядок розслідування кримінальних проступків, зокрема в системі органів досудового розслідування виокремлено підрозділи дізнання; врегульовано процесуальний статус керівника органу дізнання та дізнавача; введено додаткові процесуальні джерела доказів у провадженнях про кримінальні проступки; визначено особливості початку та закінчення досудового розслідування у формі дізнання, затримання особи яка вчинила кримінальний проступок, вилучення у неї речей і документів, повідомлення її про підозру, продовження та зупинення строків дізнання, а також особливості судового розгляду матеріалів кримінального проступку.

Водночас незважаючи на такі очікувані зміни окремі положення вищезначеного Закону не враховують конституційних приписів. Так в основному Законі закладена концепція єдиного кримінального правопорушення – злочину. Це впливає із змісту таких конституційно-правових положень: як право на свободу та особисту недоторканість (ст. 29), таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст. 31), недоторканість житла (ст. 30), презумпція невинуватості (ст. 62), які в теорії кримінального процесу прийнято вважати засадами кримінального провадження та інших норм (статті 31, 39, 60, 76, 92, 111, 126, 149) [1] де вживається поняття «злочин», а не «кримінальне правопорушення». Тому запровадження інституту кримінальних проступків без внесення відповідних змін до Конституції України може призвести до складнощів у правозастосуванні.

Також запроваджуючи в системі окремих правоохоронних органів підрозділи дізнання, не внесено відповідних змін до законів, що визначають основи діяльності таких органів та їх правовий статус – «Про Службу безпеки України», «Про Державне бюро розслідувань», Податкового кодексу України, в частині повноважень податкової міліції, згідно з якими до компетенції цих державних органів не

належить розкриття та розслідування кримінальних проступків. Так одним із завдань Служби безпеки України є попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки (ст. 3) [2]. Державне бюро розслідувань здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції (ст. 1) [3]. Податкова міліція вживає заходів щодо виявлення і розслідування злочинів, пов'язаних з відмиванням, легалізацією, розкраданням коштів та іншими незаконними фінансовими операціями (ст. 350) [4].

До того ж на сьогодні ще й досі не вжито заходів щодо створення підрозділів до повноважень яких належить проведення досудового розслідування у формі дізнання, а також не підготовлені працівники інших служб Національної поліції, органів безпеки, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства до виконання завдань, пов'язаних з розслідуванням кримінальних проступків.

У зв'язку з цим строки введення в дію Закону яким запроваджується інститут кримінальних проступків слід відтермінувати для його подальшого доопрацювання з урахуванням досягнень науки кримінального та кримінально процесуального права, а також вжиття організаційних заходів із створення відповідних підрозділів, які будуть здійснювати досудове розслідування у формі дізнання.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 берез. 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382.
3. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 листоп. 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 6. Ст. 55.
4. Податковий кодекс України : Закон України від 2 груд. 2010 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13–17. Ст. 112.